

Historie

Naturstien følger delvis forløbet af den nedlagte privatbane Nibe-Hvalpsund. Banen blev som mange andre jernbaner påbegyndt i slutningen af 1800-tallet. Den 16. juli 1899 blev de første 50 km fra Alborg til Års åbnet, og den 2. juli 1910 de sidste 25 km fra Års til Hvalpsund. På strækningen Svenstrup (syd for Alborg) til Alborg var forløbet fælles med statsbanerne. Den 75 km lange strækning var Danmarks næstlængste privatbanestrækning. Som en forlængelse af banen blev den stadig eksisterende færgelinet mellem Hvalpsund og Sundsøre på Salling indviet i 1925.

Banen indgik et samarbejde om fælles værksteder, remiser m.v. med de fleste af privatbanerne i Alborg Amt under navnet Alborg Privatbaner. Som så mange andre baner havde Alborg Privatbaner en opblomsring under Anden Verdenskrig, men den stigende bilisme og manglende tekniske fornyelser gjorde, at banen blev nedlagt pr. 1. april 1969.

Naturstiens forløb, belægning og terrænforhold
 Staten/Miljøministeriet overværede i begyndelsen af 1970'erne størstedelen af det gamle banetage fra Nibe til Havbro vest for Års. Dette udgjorde den egentlige natursti.

Fra Alborg kommer De sikrest til Nibe ad sognevejene fra Hasseris i Alborgs sydkant, via Nørholm, for endelig at ramme den cykelsti, der følger omfartsvejen vest om Nibe. Herfra kører man direkte ind på naturstien i den sydlige udkant af Nibe. Naturstien er asfalteret med et spor for gående/cyklende og med et grusbelt for ridende. I Vegger og Års følger stien ikke det gamle sporareal, men skille viser vej ad byvejene. Fra Havbro til Hvalpsund var alle banestrækningen solgt til private og derefter opkøbt bortset fra et lille stykke ved Hvalpsund. De er derfor her henviset til at følge de offentlige veje. Hvis De følger de angivne veje, som bortset fra enkelte strækninger er asfalterede, kommer De ad lette trafikerede veje gennem en meget smuk del af Vesthimmerland.

Der er mulighed for tilslutning til naturstien ved byerne, og hvor stien passerer offentligt vej. Længs stien er der etableret en række parkerings- og rastepåklæder. På strækningen Nibe-Havbro viser blå skilte vej overalt, mens De fra Havbro til Hvalpsund er henviset til at følge de almindelige vejskilte.

Fra Nibe til Havbro er stien plan, og fordi den følger det gamle banetage, er der kun ubetydelige stigninger/fald. De sidste 15 km mod Hvalpsund køres derimod gennem et bakket terræn, som er bedre egnet for den, der vil nyde naturen i ro og mag, end for den der har travlt.

Naturområder i Vesthimmerland
 Vesthimmerland er som ingen anden landsdel i Danmark præget af store åere, der siden istiden har eroderet sig ned i det temmeligt flade, svagt bølgede landskab. Jordbunden er sandholdig, hvilket præger vækstmulighederne og dermed plante- og dyrelivet. Landsdelen var tidligt i historien intensivt opdyrket. Resten af tidligere skove findes kun i form af spredte egekrat og lidt bøgeskov ved kysterne.

Naturstien skærer gennem et stærkt varieret landskab spændende fra strandenge ved Nibe, skrænter fra stenalderhavet ved Sebbær, Halkær Adals græsningssenge, hede- og plantagelandskab nord for Års, landbrugsland fra Års til Hvalpsund, til moser, bække, overdrev osv. Næsten alle de beskrevne flere af de spændende naturområder, som passerer på naturstien. Herudover er der omgivet andre interessante områder, således at De kan lave Deres egen tur fra et naturområde til det næste.

Halkær Mølle er et særlig smukt eksempel på byggeskikken i Himmerland med hvidkalkede 1700-tals udhuse med rørtæg, en stråfåske vandmølle fra 1664 af bindingsværk og teglbelagt murstenshovedbygning fra 1882. Møllens danner en usædvanlig smuk helhed sammen med ådalen, Halkær Bredning og de lyngklædte skrænter langs ådalen.

De Himmerlandske Heder består af et beløgt plateau med magert istids-sand, som i stort omfang er dækket af indlandsskiltter. Hederne var opdyrket i jernalderen (resten af volde omkring agrene kan ses på Vindblæs Hede), men klimaforværring og sandflugt forvandlede området til ødemark, jfr. Johs. V. Jensens Himmerlandshistorier.

Halkær Å og Sønderup Å. Kontrasten mellem de to åer er slående. Halkær Å løber roligt og jævnt i en meget bred ådal med forholdsvis lave skrænter, mens Sønderup Å med sit urolige forløb i en smal ådal omgivet af høje, stejle skrænter naturmæssigt hører hjemme i Østhimmerland. Hvor Halkær Ådal er præget af bløde græsningssenge, har Sønderup Ådal et mere vildt præg med sine egekrat- og lyngbevoksede skrænter. Floraen i Sønderup Ådal er ligesom landskabet mere rigt og varieret end Halkær Ådals.

Borremosen og Rævemosen. I Borremosens sydlige del findes en tilfældigvis fra ca. 200 f.kr. Inden for borgen er omkring 100 År anlagt en landsby. Begge dele er udgravede og offentligt tilgængelige. Fra samme tid stammer tre mosellig fundet i nordenden af mosen. Tre km nord for borgen blev der i den lille kedelmose, Rævemosen, fundet et stort, rigt udsmykket sølvkar – katet, Gundersrupkarret. Karret stammer formodentlig fra årene lige for Kristi fødsel. Fundstedet er i mosen markeret med en stor sten hvis inskription – Her udgravedes Gundersrupkæden – er forfattet af digteren Johs. V. Jensen.

Lerkentfeld Adal. I Ådalen ligger en række særprægede, kuplede holme omgivet af enge. På holmene og dalsiderne er der mange jorddyr, opgjort i 1700-tallet som skal mellem jordlodder og dyrkede/udykede jorder. Sådanne digter var tidligere meget almindelige overalt i Danmark. Holmene, engene og det uregulerede åløb danner tilsammen et egenartet landskab.

Lovnhavne er en kuperet halvø omgivet af stejle skrænter, som mod syd og nord er adskilt fra jordene af marint forland. Afmærkede stier fører på den yderste, fredele del til erosionsdale bevosket med ene, egekrat, asp og småbladet lind. I herregården Hessel, der er et Danmarks

Naturstien Nibe-Hvalpsund

sidste helt stråtekte herregård, er indrettet landbrugsmuseum. Her leverendeges fortiden hver sommer. Ad en lille del af den gamle jernbane (nu natursti) kan man fra Hvalpsunds nordende køre langs kysten mod Fårø og Grømerup Strand.

Hyllebjerg, Trend Å, Ertebølle, Grømerup Strand. Fra bakkekrædet ved Hyllebjerg Kirke er der mod øst en flot udsigt mod et fredet hede- og mosområde og mod vest og syd mod det svagt kuperede, sandede morænelandskab omkring Trend Ås nedre løb. Åen, der her er ureguleret, er omgivet af store moser. Længs åen og videre mod sydvest findes der mange gravinger fra bronze- og stenalderen. Det vigtigste forlids-minde på egnen er dog køkkenmøddingen ved Ertebølle hovedet. Denne dymge af muslinge- og snegleskaller er stenaldermændens fiskeplads (Ertebøllekulturen) med rester fra hans måltider. Fra Ertebølle Hovedet kan man se ud over Limfjorden. Et minimuseum fortæller om køkkenmøddingen og geologien for området. Ved Grømerup Strand har Miljøministeriet et areal med sand- og klitstrand. Her er der også rastepåklæder og toilet.

Ordensregler

- Knullertkørsel er forbudt på strækningen mellem Sebbærssund og Års.
- Hunde skal være i snor.
- Af hensyn til brandfaren er rygning og åben ild ved skov og på lyngarealer kun tilladt 1.11 til 29.2.
- V/s hensyn over for andre brugere af stien og mod stiens naboer. Undgå støj og tag affald med eller læg det i affaldspandene. Vær opmærksom på en lang række markveje, sogneveje m.v. som krydser stien. Overstigsforholdene er ofte dårlige ved disse veje.
- Det er ikke tilladt at overnatte på eller langs naturstien eller på de øvrige statsede arealer i området. De henvises i stedet til campingpladser, vandrehjem o.l. (se kortet).
- Efter naturfredningsloven har man ret til at færdes til føds ad skovveje og på udyrkede arealer, men kun hvor det er direkte adgang fra naturstien og kun i dagtimerne. Bemærk at det ikke er tilladt at færdes på indhegnede arealer. Selve naturstien og de øvrige statsede arealer administreres af Budeuphøim statskovdistrikt, Møttrupvej 26, 9520 Skarpling, telefon nr. 98 39 10 14.

Skov- og Naturstyrelsen, der hører under Miljøministeriet, forvalter arealer over hele landet. De omfatter næsten alle danske naturområder. Driften af statskovene tilgodeser både friluftsliv, produktionsformål og naturbeskyttelse.

Foldere over vandreture i statskovene kan fås i turisbureauer og på biblioteker.

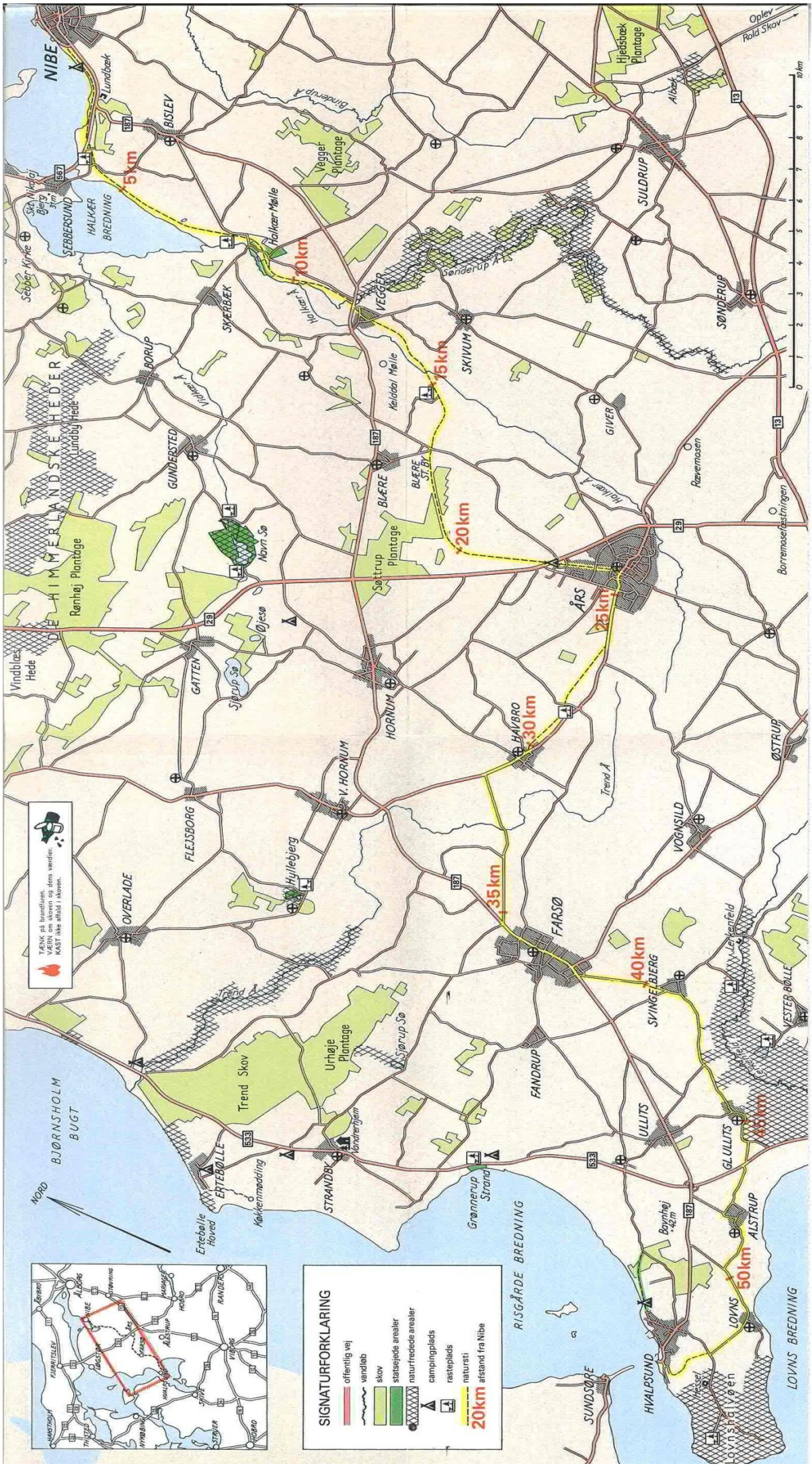

MILJØMINISTERIET
SKOV- OG NATURSTYRELSEN

Skov- og Naturstyrelsen
Vandreture i Statskovene nr. 102

102-0704 (udgivet 1988) Tegninger: Povl Andersen, Tryk: Scampint Års
 Denne tryksag bærer det nordiske miljømærke Svanen. Lovsens: S41 006

TÆNK på brandfare, hvis vandet
 VÆRN
 KAST ikke afhold i skoven.

SIGNATURFORKLARING

- offentlig vej
- vandløb
- skov
- statsjede arealer
- naturreservat arealer
- campingplads
- rastepåds
- natursti
- 20km afstand fra Nibe